

From: "5.1.2e" <5.1.2e@provincie-utrecht.nl>
Sent: 3/28/2025 9:16:41 AM
To: "Undisclosed recipients:;"
Cc:
Subject: Nieuws, TKN

Wolvenplan 2025: meer duidelijkheid over preventie en ingrijpen bij probleemsituaties

27 MAART 2025 De twaalf provincies hebben gezamenlijk het Wolvenplan 2025 vastgesteld. Het plan biedt richtlijnen om het samenleven met wolven in Nederland in goede banen te leiden. Elke provincie gebruikt deze uitgangspunten om het eigen wolvenbeleid te bepalen, passend bij de regionale situatie.

Aangepast aan huidige situatie

Het Wolvenplan 2025 vervangt het Wolvenplan uit 2019 en het addendum uit 2023. Sinds de publicatie van die eerdere stukken leven er veel meer wolven in Nederland. Dat roept uiteenlopende reacties en emoties op: er is enthousiasme over de komst van wolven als teken van natuurherstel, maar er zijn ook zorgen over de veiligheid van mensen en dieren. Het Wolvenplan is aangepast op die ontwikkelingen.

Meer aandacht voor schadepreventie

Provincies stimuleren dierhouders om wolfwerende rasters te plaatsen om aanvallen op vee te voorkomen. In veel provincies is subsidie beschikbaar voor zo'n raster. In de vernieuwde Faunaschade PreventieKit op bij12.nl staat waaraan een wolfwerend raster moet voldoen. In de toekomst kan zo'n raster verplicht worden voor een tegemoetkoming in wolvenschade.

Duidelijker wanneer ingrijpen mogelijk is

In de Interventierichtlijnen staat hoe er gereageerd kan worden op gevaarlijke situaties met wolven. Er zijn meer scenario's en mogelijkheden voor ingrijpen beschreven bij incidenten tussen wolven en mensen, honden of vee en bij een dode of gewonde wolf.

Samenwerking met Rijk

Het Rijk en de provincies werken samen binnen de Landelijke Aanpak Wolven. Daarin wordt aandacht besteed aan onder andere preventieve maatregelen tegen wolvenschade, kennisdeling en internationale samenwerking. De uitgangspunten van de Landelijke Aanpak zijn meegenomen in het Wolvenplan. Daarover moeten dan nog wel financiële afspraken met het Rijk worden gemaakt.

Betere publiekscommunicatie

Er wordt een Landelijk Informatiepunt Wolf opgericht in samenwerking met het Rijk. Hier kunnen burgers, dierhouders en andere belanghebbenden straks terecht voor betrouwbare en actuele informatie over wolven.

Gedeelde verantwoordelijkheid

5.1.2e gedeputeerde en voorzitter van de Bestuurlijke Adviescommissie Landelijk Gebied: "De aanwezigheid van de wolf in Nederland roept veel vragen op. Dit geactualiseerde plan biedt duidelijkheid en handvatten voor het beheersen van schade aan vee, gevaar voor mensen en overlast. Samen met het Rijk en lokale partijen blijven we daaraan werken."

[BEKIJK HET CONCEPTPLAN](#)

Op 17 april besluit het IPO-bestuur definitief over het Wolvenplan. Vanaf 18 april is het definitieve plan te bekijken op bij12.nl.

Bron: [Wolvenplan 2025: meer duidelijkheid over preventie en ingrijpen bij probleemsituaties](#)

Wolf doodgereden bij Austerlitz, gaat waarschijnlijk niet om veelbesproken dier

5.1.2e

Gisteren, 11:32 • 2 minuten leestijd

© 5.1.2e
Woudenberg - Een wolf is gisteravond doodgereden op de Zeisterweg tussen Zeist en Woudenberg. Dat bevestigt de Stichting Valwild Utrecht. Het gaat hoogstwaarschijnlijk niet om de wolf die vorig jaar een hondje greep en een kind benaderde.

De stichting kreeg gisteravond rond 19.00 uur een melding van een aangereden wolf nabij de Pyramide van Austerlitz. "Een automobilist heeft het dier aangereden. Hij was op slag dood", vertelt 5.1.2e van de stichting. Het DNA van het dier wordt onderzocht.

Volgens [De Telegraaf](#) ging het mogelijk om de wolf die vorig jaar afwijkend gedrag vertoonde op Landgoed Den Treek-Henschoten. Zo werd op 6 juli een hond meegenomen en op 16 juli benaderde een wolf een kind van een buitenschoolse opvang. Het meisje raakte daarbij lichtgewond.

Andere vachttekening

Maar volgens wolvenexpert 5.1.2e gaat het om een andere, onbekende wolf. Hij heeft een foto van het dode dier bestudeerd. "Ik weet vrijwel zeker dat het om een andere wolf gaat. Het is een jongvolwassen mannetje. Hij is fors: hij weegt waarschijnlijk zo'n 40 tot 50 kilo." De wolf die afgelopen zomer veel teweegbracht bij het landgoed is volwassen.

5.1.2e wijst er ook op dat het gestorven dier een andere vachttekening heeft dan de veelbesproken wolf. Volgens de expert zou dit dier inmiddels weer gespot zijn op camerabeelden na de aanrijding van gisteravond en dus nog leven.

Zwerfwolf

Waar de doodgereden wolf vandaan komt, is nog niet duidelijk. 5.1.2e: "Het gaat waarschijnlijk om een zwerfwolf die het gebied is ingelopen. Vermoedelijk heeft hij nog niet te maken gehad met de volwassen wolf, anders was het misschien uitgemond in een gevecht."

Ook 5.1.2e van de Stichting Valwild Utrecht zegt dat het om een mannetje gaat. Over de identiteit van het dier kan hij niet veel zeggen. "Uit DNA-onderzoek moet blijken of de wolf bekend is." Wel zijn er volgens hem "signalen" dat het niet om de wolf gaat die afwijkend gedrag vertoonde.

5.1.2e zegt dat het DNA-onderzoek nog wel even kan duren. Mogelijk duurt dat enkele weken.

Bron: [Wolf doodgereden bij Austerlitz, gaat waarschijnlijk niet om veelbesproken dier - RTV Utrecht](#)

Deze week is de publiekscampagne gestart voor het wolvenseizoen 2025:

De publiekscommunicatie is gericht op het creëren van draagvlak en het voorkomen van incidenten. Het gaat hierbij vooral om het bieden van een handelingsperspectief aan iedereen die de bossen ingaat: 'Wat te doen als je een wolf tegenkomt?'.

Vanaf nu verschijnt elke 4 weken een bericht op Facebook en Instagram over wat er op dat moment gaande is in het leven van de wolf en waarom het zo belangrijk is de wolven daarbij extra rust en ruimte te bieden.

Hierbij de links:

Instagram:

<https://www.instagram.com/p/DHnbEG1RuBT/>

Facebook:

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=1197371275730003&set=a.215086127291861>

Ook deel ik hierbij de screenshots van de advertenties die via geo-targetting inwoners en bezoekers van de provincie bereikt. Vanuit de advertentie kan worden doorgeklikt naar de speciaal hiervoor ingerichte campagnepagina met veel aanvullende informatie over wolven in de provincie:

5.1.2e benoemd tot hoogleraar 'Wildlife ecology and nature restoration'

Geplaatst: 25/03/2025

5.1.2e is door de Universiteit Utrecht benoemd tot hoogleraar 'Wildlife ecology and nature restoration'. 5.1.2e en zijn team willen een brug slaan tussen fundamenteel ecologisch onderzoek en concrete vraagstukken uit de natuurbescherming en natuurherstel. Daarbij werken ze onder andere aan vragen als hoe natuurgebieden het beste verbonden kunnen worden, en hoe natuur gecombineerd kan worden met andere functies, zoals recreatie.

5.1.2e gaat onder andere werken aan de vraag hoe natuur valt te combineren met andere functies, om zo multifunctionele landschappen te creëren. Hij richt zich tevens op het Natuurnetwerk Nederland, dat zijn oorsprong in 1990 heeft. Hij wil onderzoeken wat dit beleid na 35 jaar heeft opgeleverd. Een ander onderwerp waar 5.1.2e onderzoek naar doet is 'rewilding', dat is gericht op het terugbrengen van natuurlijke processen, om zo biodiversiteit te herstellen en het functioneren van ecosystemen op gang te krijgen.

bron: [Universiteit Utrecht](#), 25/03/2025

Natuurbraak lijkt veelbelovende maatregel voor de veldleeuwerik

Geplaatst: 26/03/2025

Medio jaren zeventig van de vorige eeuw was de veldleeuwerik een van de talrijkste broedvogels van Nederland. De meeste veldleeuweriken broedden destijds in grasland, waaruit ze door frequent maaien grotendeels verdwenen zijn. Tegenwoordig staat de veldleeuwerik te boek als akkervogel. Het grootste knelpunt voor leeuweriken die in akkerbouwgebieden broeden, is het ontbreken van geschikte en veilige nestplekken. Om hierin te voorzien, startten Vogelbescherming Nederland en Bauke Koole Onderzoek Ecologie Educatie in samenwerking met drie agrarische collectieven de pilot 'Natuurbraak'.

Vanouds is 'braaklegging' een maatregel die goed is voor veel vogelsoorten van het Europese boerenland. Dit komt doordat percelen die zijn braakgelegd extensief beheerd worden en een heterogene vegetatiestructuur hebben. Dit sluit aan bij de behoeften van diverse soorten akkervogels. Braaklegging voor boerenlandvogels werd en wordt in het Nederlandse agrarisch natuurbeheer nog maar weinig toegepast.

De vraagstelling in de pilot was of percelen met natuurbraak gedurende het hele broedseizoen zonder onderbreking geschikt én veilig broedhabitat zouden kunnen zijn voor veldleeuweriken. Dit in tegenstelling tot akkerbouwgewassen die voor broedende veldleeuweriken grotendeels ongeschikt zijn zoals percelen met aardappel en ui, of alleen maar een deel van het broedseizoen geschikt zijn zoals graan-, suikerbieten- en maispercelen of onveilig zijn omdat ze in het broedseizoen gemaaid worden zoals gras, klaver en luzerne.

In het kader van de pilot 'Natuurbraak' werden in het broedseizoen van 2024 elf percelen met een vorm van natuurbraak gevolgd. Er is gekeken naar broedactiviteiten van veldleeuweriken en de ontwikkeling van de vegetatie. De betrokken percelen waren tussen de 4 en 8 hectare groot en lagen voor het grootste deel in een open akkerbouwlandschap in de werkgebieden van de agrarische collectieven BoerenNatuur Midden-Groningen, Agrarische Natuurvereniging Oost Groningen en Agrarische Natuur Drenthe. In zes percelen was in 2023 of eerder een mengsel ingezaaid. Vier percelen betroffen een graanstoppel met spontane vegetatie-ontwikkeling. In één perceel was na een reguliere graanteelt rogge als vanggewas ingezaaid.

De broedactiviteiten van leeuweriken zijn gemonitord. Hieruit bleek dat 6 van de 11 percelen met natuurbraak gedurende het gehele broedseizoen geschikte broedgelegenheid leken te bieden. Op deze percelen broedden meerdere paren van de veldleeuwerik. Dit wijst erop dat de vegetatiestructuur in deze percelen het hele broedseizoen geschikt is geweest voor broedende veldleeuweriken. De betreffende natuurbraakpercelen waren vermoedelijk mede aantrekkelijk door de afwisseling van hogere en lagere vegetatie en goed voedselaanbod. Dit laatste hebben werd in de pilot echter niet gemeten.

De natuurbraakpercelen op de lichtere zand- en venige gronden bleken meer leeuweriken te huisvesten dan de percelen op de kleigronden. Een deel van de verklaring hiervoor is dat de percelen op klei in regio's lagen waar veldleeuweriken minder talrijk voorkomen. Op een perceel op kleigrond met voornamelijk grassen bleek in de loop van het broedseizoen een te hoge en dichte vegetatie te ontstaan. Hierdoor werd deze ongeschikt voor de veldleeuwerik. In graanstoppels op kleigrond kwam duist op. De noodzakelijk geachte bestrijding van dit onkruid bleek niet te combineren met het creëren van een voor veldleeuweriken geschikte vegetatie in die stoppels.

Een perceel in deze pilot betrof een perceel waarin rogge als vanggewas was ingezaaid na een reguliere graanteelt. In het broedseizoen van 2024 was sprake van een open en ijl rogge-gewas. Het perceel huisvestte weinig leeuweriken, waarschijnlijk vanwege een ongunstige ligging. Onderzoekers achten het de moeite waard deze invulling van natuurbraak in een gebied met meer veldleeuweriken nog eens te testen. Ook het ongemoeid laten van met vanggewassen ingezaaide maisstoppels als invulling van tijdelijke natuurbraak zou zeer goed kunnen werken.

bron: [Nature Today](#), 25/03/2025

Herstel van zeldzaam blauwgrasland op de Veluwe

Geplaatst: 26/03/2025

Er zijn maar een paar plekken op de Veluwe waar het soortenrijke 'blauwgrasland' voorkomt. Natuurgebied De Leemputten Staverden en het aangrenzende Verbrande Bos herbergen zeldzame en bedreigde planten en paddenstoelen. Deze soorten gaan echter achteruit door verdroging, verzuring en stikstof. Na een landschapsecologische systeemanalyse zijn er nu maatregelen genomen om deze plek te beschermen.

De Leemputten en het Verbrande Bos zijn twee aangrenzende natuurgebieden op de Noordwest-Veluwe. Naast blauwgrasland komen er nog zes Natura 2000-habitattypen voor, waaronder hoogveen en vochtige heide. Blauwgrasland is een bijzonder soortenrijke plantengemeenschap van schraal, nat grasland. Dit soortenrijke grasland komt voor op voedselarme, gebufferde standplaatsen.

In de bodem bevindt zich een dik kleipakket dat is ontstaan door terugtrekkend landijs in de ijstijd. Dit laagpakket ligt over het algemeen tientallen meters onder maaiveld. In de Leemputten en het Verbrande Bos ligt het op enkele meters diepte. Die ondiepe klei zorgt ervoor dat grondwater in de Leemputten en het Verbrande Bos aan het maaiveld wil komen. De klei is rijk aan mineralen, waardoor het grondwater wordt gebufferd. Het gebufferde grondwater zorgt ervoor dat er bijzondere vegetaties voorkomen.

Vooraf het Verbrande Bos is gevoelig voor verzuring. De Leemputten zijn er beter tegen bestand, maar desondanks zullen stikstofdepositie en verdroging hier bijdragen aan een versnelde uitloging van de klei. De droge zomers van 2018, 2019 en 2020 hebben de vegetatie, bovendien geen goed gedaan. Daarnaast biedt graasdruk en de aanwezigheid van edelherten een uitdaging.

In 2022 stelde Bosgroep Midden Nederland een landschapsecologische systeemanalyse op voor het gebied, geholpen door onderzoekcentrum B-WARE. Dit onderzoek resulteerde in een knelpuntenanalyse en een maatregelenplan. Geldersch Landschap & Kasteelen vertaalde vervolgens dat maatregelenadvies van de Bosgroep naar een uitvoeringsplan, in samenwerking met gemeente Ermelo, Lans Advies en aannemer ^{5.1.2e}. De uitvoering is in 2024 gestart en wordt in het voorjaar van 2025 afgerond.

Bij het opstellen van herstelmaatregelen is uitgegaan van zowel behoud, verbetering als vergroting van de bijzondere vegetaties. Hydrologische maatregelen bestonden uit het dempen van ontwateringen, het uitdunnen van het naaldbos rondom het gebied en het herstellen van het reliëf. Dat laatste speelt vooral in het Verbrande Bos, waar doorgegraven ruggen en aangelegde wallen het lokale hydrologische systeem negatief beïnvloeden.

In de Leemputten worden plaatselijk bufferende stoffen aangebracht om de uitgeloopte bodem weer rijker te maken. Het uiteindelijke doel van alle maatregelen samen is dat de natte natuur zich kan herstellen én uitbreiden. Dankzij de regelmatige monitoring kunnen we gelukkig een goed beeld krijgen van de ontwikkelingen.

bron: [Nature Today](#), 25/03/2025

PBL doet beleidsaanbevelingen over agrarisch natuurbeheer

Geplaatst: 26/03/2025

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) concludeert in de beleidsbrief 'Agrarisch natuurbeheer' dat het voorgenomen extra budget van jaarlijks ^{5.1.2f} euro vanaf 2026 gaat helpen om de doelen gericht op natuur, klimaat en water dichterbij te brengen en daarnaast boeren te belonen voor hun inzet. Met dit bedrag kunnen echter zeker niet alle doelen worden gerealiseerd.

Het advies is of te kiezen voor één doel, of voor een combinatie van doelen waarbij door samenhangende keuzes de inzet van middelen tegelijk meerdere doelen dient. Ook concludeert het PBL dat een vrijwillige aanpak op gespannen voet staat met een gegarandeerde reductie die nodig is om doelen met betrekking tot stikstofdepositie, de uitstoot van broeikasgassen of de Europese Kaderrichtlijn Water te halen.

In het hoofdlijnenakkoord is afgesproken dat het kabinet vanaf 2026 jaarlijks ^{5.1.2f} extra investeert in agrarisch natuurbeheer. Het PBL heeft gekeken naar de voorgestelde beleidsinzet voor het jaarlijkse bedrag van ^{5.1.2f}. Het Rijk blijkt hier vele doelen mee na te streven. Het PBL stelt dat het kabinet er goed aan zou doen om bij de inzet van middelen de bijdrage aan doelbereik altijd centraal te stellen. Hierbij is het belangrijk te kiezen voor kwaliteit boven kwantiteit.

Om deze kwaliteit te realiseren is een focus op investeren, ruimtelijk concentreren en extensiveren noodzakelijk. Eerst moet de focus liggen op een investering in de inrichting van gebieden en de omschakeling van agrarische bedrijven. Vervolgens is het belangrijk om beheerpakketten in bepaalde gebieden te concentreren om de effectiviteit te garanderen. Daarbij is een inzet nodig op zware beheerpakketten die ook daadwerkelijk tot extensief landgebruik leiden. Sturen op kwaliteit van agrarisch natuurbeheer vraagt om heldere keuzes van het Rijk en duidelijke afspraken tussen Rijk en provincie.

Voor agrariërs is het een belangrijke voorwaarde om deel te nemen dat er een langjarige financiële vergoeding tegenover staat. De huidige beheervergoedingen zijn al jaren niet verhoogd en langjarige contracten worden op dit moment niet afgesloten door onduidelijkheid tussen Rijk en provincies over de langjarige financiering. Daarnaast is het nodig om te kunnen bijsturen, door nieuwe inzichten tijdens de looptijd van een beheerovereenkomst.

Om de gewenste effecten te bereiken helpt het om maatregelen voor agrarisch natuurbeheer toe te passen in grotere aaneengesloten gebieden. Ook is juridische borging van agrarisch natuurbeheer nodig om een rol te kunnen spelen in de oplossing van de vastgelopen vergunningverlening rond deze gebieden.

Naast het bedrag van ^{5.1.2f} euro per jaar voor boeren is een investeringspakket nodig voor de gebieden, zoals voor inrichtingskosten, aanleg van landschapselementen, herwaardering van grond en omvorming naar extensieve agrarische bedrijfsvoering. Dit investeringspakket van enkele miljarden is noodzakelijk om de beoogde doelen op het gebied van natuur, klimaat en water te kunnen realiseren met agrarisch natuurbeheer.

Meer informatie is te vinden in de '[Policybrief Agrarisch natuurbeheer - Handvatten voor een succesvol agrarisch natuurbeheer](#)'.

bron: [PBL](#), 26/03/2025

Impact van agrarisch natuur- en landschapsbeheer moet omhoog

Geplaatst: 25/03/2025

Het huidige agrarisch natuur- en landschapsbeheer draagt lokaal bij aan biodiversiteit, maar is in de huidige vorm niet voldoende om de brede afname van boerenlandvogels en andere soorten te stoppen. Dat blijkt uit de ecologische evaluatie van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer, die op 25 maart is gepresenteerd aan minister ^{5.1.2e} van Landbouw, Visserij, Voedselveiligheid en Natuur.

Het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselveiligheid en Natuur en BIJ12 vroegen onderzoekers van Wageningen Environmental Research en Sovon Vogelonderzoek Nederland te evalueren in hoeverre het agrarisch natuur- en landschapsbeheer, sinds de invoering in 2016, bijdraagt aan het behoud van boerenlandvogels en andere soorten in agrarische gebieden.

De onderzoekers concluderen dat het stelsel lokaal positieve effecten heeft, mits er voldoende ecologisch impactvol beheer wordt toegepast. Op landelijke schaal blijft de impact echter beperkt, en om de brede afname van soorten daadwerkelijk te keren, is een veel grotere inspanning nodig.

Voor de vogeldoelsoorten bleek dat de landelijke trends sinds de start van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer in 2016 niet sterk zijn verbeterd, vergeleken met een even lange periode voor 2016. Wel bleek dat de trends van weide- en akkervogels in gebieden zonder beheer verslechterden, terwijl de trends in beheergebieden onveranderd bleven. De afnames van broedvogelsoorten zijn minder sterk in gebieden met agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

Hoopvol is dat er voor de vijf doelsoorten grutto, Kievit, zomertaling, gele kwikstaart en spreeuw een positieve relatie is tussen het aandeel van een gebied dat uit agrarisch natuur- en landschapsbeheer bestaat en de trend van de daarin voorkomende vogelsoorten. Dit geldt ook voor de gecombineerde trends van weidevogels, akkervogels en struweelvogels.

Dit resultaat wijst erop dat het agrarisch natuur- en landschapsbeheer stabiele tot groeiende aantallen broedvogels op gebiedsniveau kan realiseren, maar dat hiervoor een aanzienlijk aandeel van het gebied met beheer moet bestaan. Dergelijke gebieden zijn momenteel schaars. Op landelijke schaal is het aandeel maar 5% van het Nederlands landbouwareaal, waardoor de landelijke negatieve trends maar moeilijk kunnen worden beïnvloed.

De belangrijkste conclusie van de evaluatie is dat het agrarisch natuur- en landschapsbeheer in de huidige vorm onvoldoende zal zijn om de landelijk negatieve trends om te buigen. Daarvoor is het beheer op gebiedsniveau niet effectief genoeg en is de impact op landelijke schaal klein. Er zijn duidelijke aanknopingspunten voor verbetering, waarvan de belangrijkste is dat uitbreiding van het areaal moet plaatsvinden en dat voldoende gebieden worden gerealiseerd waar ecologisch impactvol agrarisch natuurbeheer ruimtelijk geclusterd wordt uitgevoerd.

Meer informatie is te vinden in het rapport '[Ecologische evaluatie Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer](#)'.

bron: [Sovon Vogelonderzoek Nederland](#), 25/03/2025

'Overheid aan zet om agrarisch natuur- en landschapsbeheer op te schalen'

Geplaatst: 25/03/2025

Het platform BoerenNatuur herkent de conclusies en aanbevelingen uit de ecologische evaluatie van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer, uitgevoerd door Wageningen Environmental Research en Sovon. De evaluatie bevestigt dat het beheer een positieve impact kan hebben op boerenlandvogels, mits het op voldoende schaal, intensiteit én in de juiste samenhang wordt toegepast. Dat betekent dat uitbreiding en versterking noodzakelijk zijn.

De overheid is nu aan zet om het opschalen van zwaar beheer tot een haalbare en aantrekkelijke opgave te maken voor boeren en collectieven, stelt BoerenNatuur. Momenteel houden ruim 12.000 boeren zich op ruim 116.000 hectare bezig met het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. De 40 agrarische collectieven coördineren de uitvoering op gebiedsniveau. Op regionaal en lokaal niveau werpt dat vruchten af, maar de evaluatie maakt duidelijk dat er méér nodig is.

BoerenNatuur en de collectieven willen blijven inzetten op het verbeteren van het 'lerend beheer' en versterking van de monitoring. Om het agrarisch natuur- en landschapsbeheer effectief in te kunnen zetten, moeten de randvoorwaarden op orde zijn, stelt het platform van collectieven. Daarbij gaat het om concurrerende vergoedingen, een bedrijfstoelag bij een groot aandeel zwaar beheer en langjarige zekerheid. Daarnaast is samenwerking met andere partijen essentieel.

Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer draagt niet alleen bij aan biodiversiteit, maar heeft ook andere positieve effecten, zoals een betere bodem- en waterkwaliteit, koolstofvastlegging, waterregulatie, natuurlijke plaagbestrijding en luchtzuivering. BoerenNatuur wil deze positieve effecten verder versterken door agrarisch natuur- en landschapsbeheer stevig te verankeren in de landbouwpraktijk. Dit vraagt om een lange termijnvisie en een eerlijke beloning voor boeren die zich hiervoor inzetten.

bron: [BoerenNatuur](#), 25/03/2025

ProRail treft op veel locaties langs de rails sporen van dassen aan

Geplaatst: 25/03/2025

Rondom het spoor blijken veel dassen te leven. Spoorwegbeheerder ProRail heeft de afgelopen twee jaar op circa 500 plekken sporen van dassen aangetroffen in de buurt van treintrajecten. Het gaat bijvoorbeeld om uitwerpselen, graafsporen en zandhopen. Op ongeveer 50 van die plekken doet ProRail nader onderzoek om te bepalen of er extra maatregelen nodig zijn om het spoor te herstellen of veilig te houden.

ProRail heeft een systematisch onderzoek gedaan langs spoorlijnen in dassenleefgebied, waardoor een totaalbeeld is verkregen van mogelijk gevaarlijk graafwerk van dassen. Door op tijd in te grijpen op die locaties hoopt de spoorwegbeheerder de kans op vervelende gevolgen voor het treinverkeer te minimaliseren. Dat ingrijpen is soms complex vanwege de beschermde status van dassen en dassenburchten.

Provincies en rijkdiensten kunnen een ontheffing of vrijstelling geven wanneer er volgens de wet een dwingende reden met een groot openbaar speelt. ProRail vraagt regelmatig een dergelijke ontheffing aan, maar is met de ministeries die erover gaan in gesprek om te kijken of dat proces niet sneller kan. De organisatie zou graag zien dat de duur van een ontheffingsaanvraag in plaats van maanden hooguit enkele weken kost.

bron: [NQS](#), 25/03/2025

Provincie Flevoland mag reeën afschieten in belang van verkeersveiligheid

Geplaatst: 26/03/2025

Het afschieten van reeën in de provincie Flevoland mag doorgaan. Dat oordeelt de rechtbank Midden-Nederland. De provincie wil de reeënpopulatie verkleinen om zo het aantal aanrijdingen te verminderen. Volgens de rechtbank heeft de provincie voldoende onderbouwd dat de ontheffing nodig is om die verkeersveiligheid te waarborgen.

De provincie Flevoland heeft aan de Faunabeheereenheid een ontheffing verleend om in de provincie Flevoland reeën te mogen doden met een geweer, onder andere in het belang van de verkeersveiligheid. Dit is een belang dat in de Wet natuurbescherming wordt genoemd en kan een reden kan zijn om de ontheffing te verlenen.

Stichting Fauna4Life en Stichting Animal Rights zijn het niet eens met de verleende ontheffing en stelden beroep in bij de rechtbank. Het college moet aannemelijk maken dat de ontheffing nodig is om de verkeersveiligheid te waarborgen, er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is en er geen gevaar bestaat voor de gunstige staat van instandhouding van de diersoort.

De provincie heeft verwezen naar het Faunabeheerplan Grote hoefdieren 2024-2028, het Faunabeheerplan Flevoland 2019-2023 en het Aanbevelingsrapport ter vermindering van aanrijdingen met reeën in Flevoland. Volgens de rechtbank heeft de provincie hiermee voldoende aangetoond dat een hoger aantal reeën zorgt voor een hoger aantal aanrijdingen.

In 2023 zijn in Flevoland 486 reeën aangereden, tegenover een voorjaarsstand van 3.686 reeën. Dit is een aanzienlijk aantal aanrijdingen, waardoor de verkeersveiligheid in het geding is. Een lagere voorjaarsstand moet zorgen voor minder aanrijdingen, waarbij de provincie aangeeft dat een doelstand van 2690 reeën wordt nagestreefd.

Daarnaast heeft de provincie volgens de rechtbank voldoende aangetoond dat het inzetten van een aantal andere maatregelen, zoals wildroosters, faunapassages of wildreflectoren, niet of onvoldoende effectief blijkt, niet uitvoerbaar is of niet wenselijk is vanwege de impact op het landschap of op het verkeer.

Meer informatie is te vinden in [de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland](#).

bron: [Rechtbank Midden-Nederland](#), 25/03/2025

Provincie moet handhavingsverzoek voor composteringsbedrijf opnieuw bekijken

Geplaatst: 25/03/2025

De provincie Noord-Brabant had een verzoek om handhavend op te treden tegen een composteringsbedrijf in Biezenmortel niet mogen afwijzen. Dat heeft de rechtbank Oost-Brabant op maandag 24 maart bepaald. De provincie moet nu een nieuw besluit nemen op het verzoek van twee natuurverenigingen.

Het composteringsbedrijf ligt direct tegen het Natura 2000-gebied Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen. Mede daardoor veroorzaakt het een zeer hoge stikstofdepositie op dat gebied. Het bedrijf is al jarenlang in werking, maar volgens twee natuurverenigingen moeten de activiteiten aan banden worden gelegd.

De verenigingen verzochten in januari 2023 aan de provincie om handhavend op te treden. Volgens de natuurverenigingen beschikt het bedrijf niet over de verplichte natuurvergunning. De provincie wees het verzoek af en meende dat een milieuvergunning uit 2002 volstond. De natuurverenigingen stapten vervolgens naar de rechter.

Volgens de rechtbank kan het bedrijf geen rechten ontlenen aan de bewuste milieuvergunning. Dit heeft verschillende redenen. Zo is er in de vergunning geen uitleg gegeven waarom bepaalde habitattypen in het natuurgebied niet zouden worden aangetast, worden de gevolgen van de activiteiten niet beschreven en wordt de significatie van deze gevolgen op de habitattypen niet beoordeeld.

De rechtbank neemt hierbij in aanmerking dat het bedrijf een zeer hoge stikstofdepositie heeft op het Natura 2000-gebied, die met geen enkel woord wordt genoemd. Ook stelt de rechtbank vast dat er in de vergunning onterecht van wordt uitgegaan dat het gebied op dat moment formeel was beschermd. Dat was pas het geval per december 2004.

Dit alles betekent dat de provincie onvoldoende heeft gemotiveerd waarom zij het handhavingsverzoek heeft afgewezen. De provincie moet binnen 12 weken een nieuw besluit nemen op het verzoek en daarbij rekening houden met de uitspraak van de rechter.

Meer details zijn te vinden in [de uitspraak van de rechtbank Oost-Brabant](#).

bron: [Rechtbank Oost-Brabant](#), 24/03/2025

Ministeriële commissie komt dit voorjaar met eerste contouren voor stikstofaanpak

Geplaatst: 24/03/2025

De ministeriële commissie 'Economie en natuurherstel' die werkt aan een beleidspakket om een oplossing te bieden aan de problemen met de vergunningverlening voor activiteiten waar de emissie van stikstofverbindingen speelt, hoopt de eerste contouren van dit pakket tegelijk met de voorjaarsbesluitvorming bekend te kunnen maken. Minister ^{5.1.2e} van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur verwacht de Tweede Kamer daar dit voorjaar over te kunnen informeren.

Momenteel wordt geïnventariseerd welke elementen onderdeel uit kunnen maken van een samenhangende en geborgde bundel van keuzes en maatregelen waarmee Nederland weer vooruit kan, meldt ^{5.1.2e}. Deze fase van inventarisatie gaat op dit moment richting afronding, waarbij er nog voorstellen door medeoverheden en maatschappelijke partijen worden meegenomen. De komende weken vindt de verdere clustering en besluitvorming plaats over die samenhangende, evenwichtige bundel van keuzes en maatregelen, waarbij ook vormgeving en maatvoering aan de orde zullen zijn.

De ministeriële commissie werkt onder andere aan wat er juridisch kan om vergunningverlening mogelijk te maken. Daarbij wordt zowel gekeken naar de vraag of een ander systeem van vergunningverlening mogelijkheden biedt, als naar verbeteringen binnen het huidige systeem. Ook wordt

uitgezocht welke kansen er liggen omtrent een houdbaar alternatief voor de kritische depositiewaarde in de wet, de rekenkundige ondergrens, herijking van Natura 2000-gebieden en mogelijke alternatieven voor AERIUS, en mogelijke sectorspecifieke vragen.

In het tweede spoor brengen de ministers in kaart welke mogelijke maatregelen kunnen bijdragen aan reductie van de stikstofdepositie, aanpak van overige drukfactoren en natuurherstel. Deze maatregelen zijn de afgelopen periode geïnventariseerd. Ook is in dit spoor aandacht voor de huidige inzet en de effecten. Verder zijn opties in beeld gebracht voor ondersteunend en flankerend beleid en is er aandacht voor de uitvoerbaarheid, kosten, maatregelen voor de korte en lange termijn en maatschappelijke impact van maatregelen en voor de wisselwerking met andere opgaven, zoals klimaat, water en luchtkwaliteit.

In het derde spoor wordt een impactanalyse gemaakt over de gevolgen van de uitspraken van de Raad van State voor de beleidsterreinen van de ministeries, de impact voor de bevoegd gezagen voor natuurvergunningen en de gevolgen voor bedrijven en maatschappelijke organisaties. Het vierde spoor 4 gaat over de mogelijkheden in Europese wetgeving. Het kabinet benut in de vier sporen-aanpak de deskundigheid en ervaringen van medeoverheden en maatschappelijke partijen.

bron: [Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur](#), 21/03/2025

Nog eens ruim 5.1.2f miljoen naar provincies met oog op PAS-melders

Geplaatst: 24/03/2025

Alle provincies in Nederland hebben opnieuw miljoenen euro's aangevraagd om PAS-melders te kunnen ondersteunen. Het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur heeft 5.1.2f euro verdeeld over de 12 provincies. Eind vorig jaar, ontvingen ze ieder bijna 5.1.2f euro, maar sommige provincies gaven aan dat ze dit bedrag mogelijk moesten terugbetalen wegens de beperkte mogelijkheden die ze zagen om de PAS-melders te helpen, vooral na de recente rechterlijke uitspraken over intern salderen en verlaging van de stikstofdepositie.

Minister 5.1.2e van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur heeft in totaal bijna 5.1.2f euro gereserveerd voor de hulp aan PAS-melders, verspreid over vier rondes. Een nieuwe tranche van 5.1.2f euro wordt in september verwacht, met een laatste uitbetaling van 5.1.2f euro in februari volgend jaar. Het ministerie blijft hopen op oplossingen, hoewel een woordvoerder erkent dat de mogelijkheden om het geld effectief te besteden door juridische uitspraken zijn gecompliceerd. Het beschikbare budget kan gebruikt worden voor maatregelen zoals bedrijfsovername, verplaatsing of het terugdringen van stikstofemissies.

bron: [Reformatorisch Dagblad](#), 21/03/2025

Leidraad agrarisch gebruik gewasbeschermingsmiddelen voor gemeenten

Geplaatst: 24/03/2025

LTO Nederland heeft een overzicht gemaakt van de laatste wetenschappelijke stand van zaken rond gewasbeschermingsmiddelen. Het overzicht is onderdeel van een leidraad die bedoeld is voor boeren om op lokaal niveau het gesprek aan te gaan met politici en ambtenaren die vragen hebben over de inzet van deze middelen.

LTO stelt vast dat veel gemeenten worstelen met de vraag of en op welke manier gewasbeschermingsmiddelen binnen de gemeentegrenzen gebruikt kunnen worden. Binnen de nieuwe Omgevingswet kunnen gemeenten daar in hun beleid mede vorm aan geven. In sommige gemeenten leidt dit tot discussies.

De landbouworganisatie vindt het een goede zaak dat het gesprek over de inzet van gewasbeschermingsmiddelen gevoerd wordt, maar wijst op het belang om dit gesprek te voeren op basis van actuele juridische informatie en wetenschappelijke kennis. Met dit manifest wil de LTO een bijdrage te leveren aan dat goede gesprek.

De '[Leidraad agrarisch gebruik gewasbeschermingsmiddelen voor gemeenten](#)' is te vinden op de website van LTO Nederland.

bron: [LTO Nederland](#), 21/03/2025

Twijfels over aanvragen subsidie 'Schoon en emissieloos bouwen'

Geplaatst: 24/03/2025

Ruim 2 weken na het opengaan van de subsidieregeling 'Schoon en emissieloos bouwen' (SSEB) zijn er nog miljoenen beschikbaar. De regeling loopt nog tot 31 oktober. Het totale budget bedraagt 5.1.2f euro, waarvan 5.1.2f voor algemene aanschaf en 5.1.2f voor laadinfrastructuur. Ondernemers vroegen tot 10 maart voor bijna 5.1.2f subsidie aan. Onduidelijk is of het gaat om de aanschaf van machines of laadinfrastructuur.

In 2023 vroegen ondernemers voor 1.368 machines subsidie aan, waarvan 855 aanvragen goedkeuring kregen. De regeling was dat jaar binnen een dag uitgeput. In 2024 liep het aantal aanvragen op naar 1.560, maar toch bleef er geld over. Vooral omdat de overheid regeling versoerde. In 2022 waren het vooral grote bedrijven die subsidie aanvroegen, terwijl in latere jaren vooral midden- en kleinbedrijven de regeling benutten.

Uit het veld zijn er signalen dat de regeling nog onvoldoende de extra kosten compenseert en dat maakt ondernemers terughoudend. Bedrijven zijn onzeker weten of ze de extra kosten kunnen doorberekenen aan klanten. Opdrachtgevers hebben vaak geen goed beeld van de werkelijke kosten van emissieloze machines, wat voor onzekerheid zorgt. Dat remt de aanvragen van subsidies.

bron: [Cumela](#), 21/03/2025

Maatregelen bij N415 in Baarn om dassen te beschermen

Geplaatst: 24/03/2025

Het verkeer op wegen langs bosgebieden vormt een bedreiging voor overstekend wild. Een van de maatregelen om kleinwild als dassen te beschermen, is de plaatsing van een raster en wildtunnels langs de N415 bij Baarn. Het kleinwildraster komt langs de bosrand aan beide kanten van de provinciale weg. Dit hekwerk – in totaal circa 4 kilometer lang - voorkomt dat kleinwild de weg op kan lopen. Het gaas wordt ingegraven om ook de mogelijkheid dat dassen op deze manier bij de weg komen, te blokkeren.

In het raster komen toegangspoorten voor voetgangers. Er worden er zes verkeersroosters in de rijbaan en de fietspaden aangebracht op de passages voor weggebruikers en bezoekers. Daarnaast legt de provincie drie wildtunnels aan. Door de tunnels kunnen de dassen veilig naar het leefgebied aan de andere kant van de weg. De aannemer is al gestart met de werkzaamheden aan de N415. De totale werkzaamheden duren naar verwachting tot eind juli.

De das was in Nederland in de jaren zestig vrijwel uitgestorven. Nu leven er ongeveer 7000 dassen in Nederland. Samen met de natuurorganisaties zet de provincie Utrecht zich in voor bescherming van onder meer dassen in de regio. Het natuurgebied bij Baarn is onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland.

Infrastructuur zoals wegen 'versnipperd' dit leefgebied waardoor soorten in de knel raken. Met ingrepen als snelheidsverlaging, wildtunnels en rasters probeert de provincie Utrecht de negatieve effecten die een weg kan hebben, te verminderen. Deze maatregelen dragen ook bij aan de verkeersveiligheid van provinciale wegen. Eerder werd de snelheid op de N415 al teruggebracht naar 60 kilometer per uur.

bron: [Provincie Utrecht](#), 24/03/2025

Natuurinclusieve landbouw kan bijdragen aan duurzamer landelijk gebied

Geplaatst: 24/03/2025

Om problemen rondom stikstofdepositie, klimaatverandering, waterkwaliteit en biodiversiteit aan te pakken, zoekt de overheid naar duurzame oplossingen. Onderzoek van Wageningen Environmental Research wijst uit dat natuurinclusieve landbouw hieraan een belangrijke bijdrage kan leveren. Hoe groot die bijdrage kan zijn is nader onderzocht.

Natuurinclusieve landbouw is een manier van boeren waarbij de natuur en biodiversiteit actief worden versterkt. Dit kan door bijvoorbeeld minder kunstmest te gebruiken, gewasrotatie toe te passen en meer ruimte te geven aan natuur op en rondom landbouwgrond. Hierdoor kan de landbouwsector minder belastend zijn voor het milieu en tegelijkertijd bijdragen aan de biodiversiteit.

Wetenschappers hebben onderzocht hoe natuurinclusieve landbouw bijdraagt aan het verminderen van stikstofuitstoot, broeikasgasemissies en de uitspoeling van stoffen naar het water. De focus lag op de melkveehouderij en akkerbouw. Er zijn rekenmodellen gebruikt om verschillende scenario's door te rekenen. De onderzoekers keken naar twee niveaus van natuurinclusieve landbouw:

- **Gangbaar-plus:** boeren passen enkele natuurvriendelijke maatregelen toe zonder hun bedrijfsvoering drastisch te veranderen.
- **Natuurinclusief:** een volledige omschakeling naar natuurinclusieve landbouw, met minder vee, geen kunstmest en een gesloten kringloop tussen akkerbouw en veehouderij.

De onderzoekers hebben doorgerekend wat er gebeurt als natuurinclusieve maatregelen op verschillende schaalniveaus worden ingevoerd. Het blijkt dat natuurinclusieve landbouw aanzienlijk kan bijdragen aan de milieudoelen. De ammoniakemissie kan met 40 tot 50% dalen als melkveehouders volledig overstappen op natuurinclusieve landbouw. Dit komt vooral door minder vee, minder krachtvoer, minder kunstmest en schonere stallen.

In een volledig natuurinclusief landbouwsysteem daalt de stikstofuitspoeling naar grondwater met 30% in de akkerbouw en met 10% in de melkveehouderij, als gevolg van minder kunstmest en meer natuurlijke stikstoffixatie in grasklavers. Een kleinere melkveestapel zorgt ook voor minder methaanuitstoot.

Hoeveel natuurinclusieve landbouw bijdraagt aan de milieudoelen hangt af van hoe ver boeren hierin gaan en in welke gebieden dit wordt toegepast. In regio's met kwetsbare gebieden met urgente natuur, water- of klimaatopgaven, kan een volledige overstap op natuurinclusieve landbouw een groter effect hebben dan wanneer boeren verspreid over Nederland slechts kleine stappen zetten.

Meer informatie is te vinden in het rapport '[Wat kan natuurinclusieve landbouw bijdragen aan de milieupgaven? Een modelmatige verkenning naar de bijdrage van natuurinclusieve landbouw aan de opgaven stikstof, klimaat en waterkwaliteit in het landelijk gebied](#)'.

bron: [Wageningen University & Research](#), 24/03/2025

Eerste kolonie van de invasieve plaagmier in de natuur

Geplaatst: 24/03/2025

De plaagmier is een invasieve mierensoort die superkolonies vormt. In Nederland komt de soort al heel lang voor binnen het stedelijke gebied, maar in 2021 is een kolonie in het Natura 2000-gebied Meijendel & Berkheide aangetroffen, de eerste die zich op de rand van stad en natuur bevindt en daarmee een bedreiging kan vormen voor belangrijke natuurwaarden.

Er komen in Nederland vele exotische mierensoorten voor, waaronder enkele invasieve. Dergelijke invasieve soorten kunnen zich over het algemeen snel en explosief voortplanten doordat per kolonie meerdere koninginnen eitjes leggen. Dit resulteert in grote kolonies met veel samenwerkende mieren. De kolonie breidt zich op die manier snel uit. De invasieve soorten zijn meestal ook goed bestand tegen verstoring.

De invasieve mieren waren tot voor kort alleen uit stedelijke omgeving bekend. Hier komen ze terecht met uit zuidelijke landen geïmporteerde tuinplanten. In stedelijke omgeving is het klimaat door de warme, stenige omgeving gunstig voor deze soorten. De plaagmier is één van deze invasieve soorten. De mier komt oorspronkelijk uit Oezbekistan en omliggend Centraal-Azië. In veel Europese landen komt de plaagmier invasief voor.

In Nederland is deze soort waarschijnlijk al midden jaren zestig geïntroduceerd en er zijn nu veel kolonies bekend uit steden. Populaties in Katwijk, Noordwijk, Leiden, Den Haag en Wassenaar vormen het belangrijkste cluster van de plaagmier in Nederland. In 2021 werd bij toeval een enorme kolonie ontdekt bij de Vlake van Waalsdorp, een natuurgebied dat onderdeel is van Meijendel, op de rand van Den Haag. Dit is de eerste kolonie van een invasieve mier in de natuur in Nederland.

Afgelopen jaar is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de ecologische effecten die een dergelijke superkolonie heeft op de natuur. Verschillende metingen van nestdieptes wezen er op dat de mieren zich niet erg diep ingraven. In plaats daarvan bevinden ze zich in open gebied rondom de wortels van grassen en kruiden, tot 15 centimeter diep. In een bosje gingen de mieren dieper de bodem in, tot 40 centimeter diep langs de wortels van bomen.

De plaagmierkolonie is te groot en complex om effectief bestreden te worden. Het is de vraag of de soort ooit verdwijnt uit het natuurgebied en in en langs gebouwen en infrastructuur. Dat is lastig, maar biedt wel ruimte om verder onderzoek te doen naar de ecologische effecten van deze eerste superkolonie van een invasieve mier op de rand van stad en natuur.

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens definitief geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub f	De bescherming van andere dan in het eerste lid, onderdeel c, genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens	5, 8